

Valsts kanceleja

Agrīnā preventīvā atbalsta sistēmas un Bērnu agrīnas attīstības skrīninga instrumentu komplekta (BAASIK) ieviešana

Sigita Sniķere
Valsts kancelejas
Pārresoru koordinācijas departaments
Rīgā, 2025.gada 5.jūnijs

Agrīnā preventīvā
atbalsta sistēma
bērniem

Bērnu agrīnās attīstības izvērtēšana

Bērnu agrīnās attīstības skrīninga instrumentu komplekts (BAASIK)

**Padziļinātās novērtēšanas instrumenti attīstības traucējumu
noteikšanai**

BĒRNU AGRINĀS ATTĪSTĪBAS SKRĪNINGA INSTRUMENTU KOMPLEKTS BAASIK

Vecāku aptauja (1-6 gadi)	Pirmsskolas skolotāju aptauja (3-6 gadi)	Bērnu spēju un prasmju tests (3-6 gadi)	Ārstu aptauja –oriģināls saturs un rezultātu integrācija (1-6 gadi)
			

**BAASIK nosakāmās attīstības
risku jomas** - saskaņotas ar
SSK-10/11 traucējumu kategoriju
sistēmu

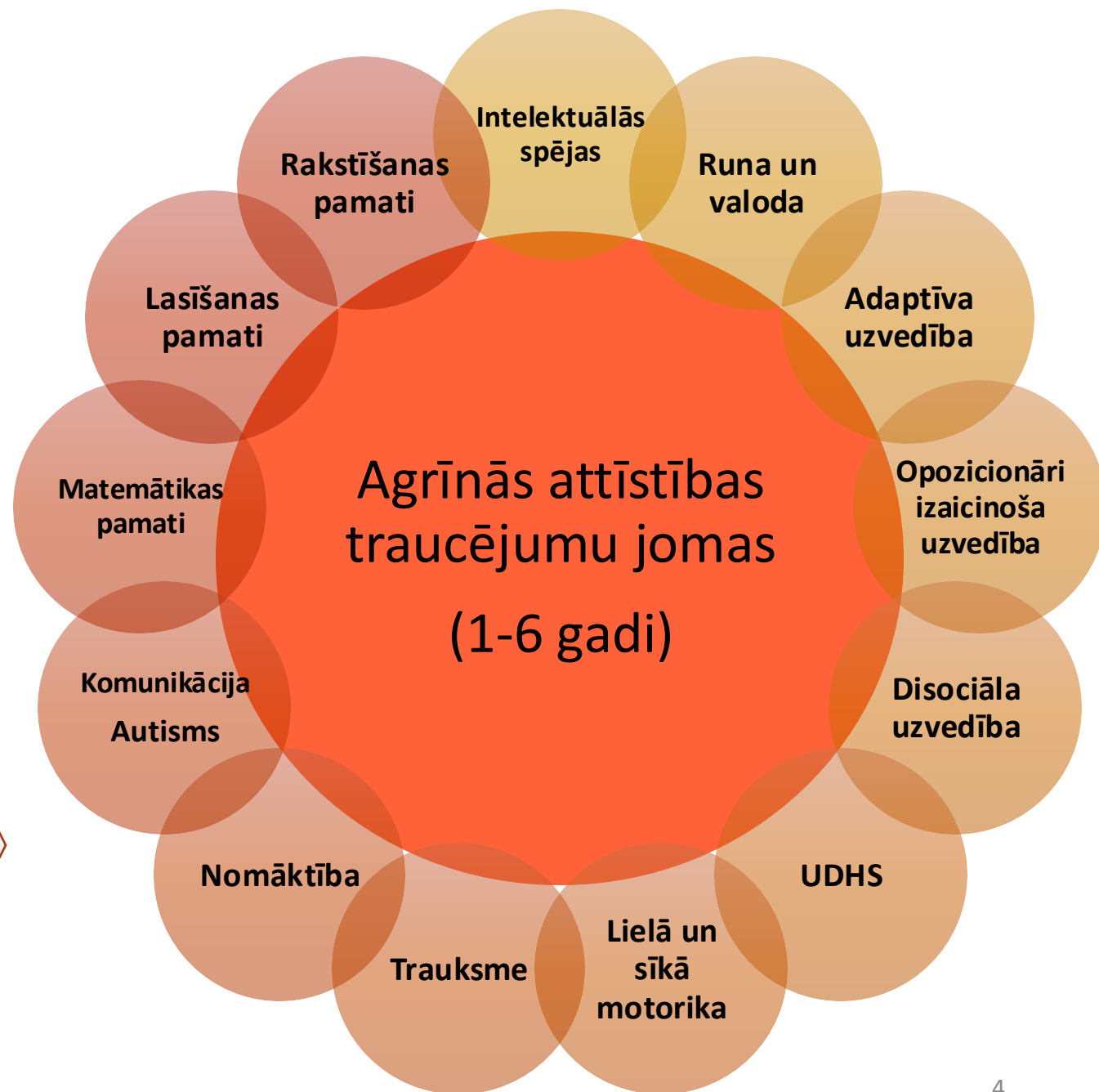
Redze

Dzirde

Svars

Augums

Galvas
apk/m

BAASIK digitalizācija un IS izstrāde

Vienotai risku analīzes un vadības informācijas sistēmai bērnu attīstības vajadzību atbalstam:

- **Uzsākts darbs pie Sistēmas izstrādes** – termiņš 1.posma darbiem – 2026.gada 1.jūnijs, kopējais līguma termiņš - 2029.gada 31.decembris

IS lietojamība

- Dizains ekrānskatiem ģimenes ārstu, vecāku un pedagogu darba vidēm
- Sistēmas funkcionalitāte un lietotājiem pieejamais datu apjoms
- Lietotāju testi

Sadarbības partneri: VM, ģimenes ārstu profesionālās organizācijas, vecāku un bērnu intereses pārstāvošās NVO, RSU metodiskās vadības centrs ģimenes medicīnas jomā, BKUS metodiskās vadības centrs bērnu veselības jomā, IZM, pedagogu profesionālās organizācijas, PII

Integrācija un sadarbības izveide ar esošajām informācijas sistēmām:

- Fizisko personu reģistrs
- Valsts izglītības informācijas sistēma
- E-veselība
- Jaundzimušo reģistrs

Izvēlēties vēlamo darba vietu:

Veselības aprūpes
profesionālis

PII iestāde

Vecāks

Juris Pēteris Ozoliņš
123456-59836
3 g. 10 m, zēns

Izvēlēties citu bērnu

Sākums

Aktuālā vizīte

Iepriekšējo vizīšu rezultāti

Patronāža

Attīstības skrīninga rezultāti
dinamikā

Fiziskās attīstības dati dinamikā

Lomu deleģēšana

Vecāku kontaktinformācija

Aktuālā vizīte > Fiziskā attīstība

Fiziskā attīstība Bērna attīstība Klīniskā izmeklēšana un vakcinācija Problēmas un rekomendācijas Profilakse

Saglabāt un turpināt >>

Vizītes datums 11.09.2021

Svars (kg)15

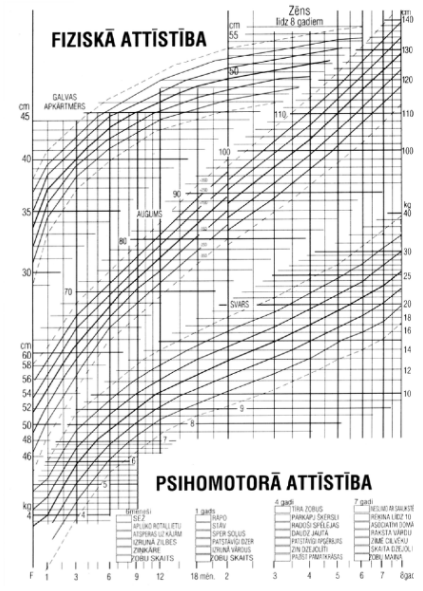
Gada pieaugums (kg)+1.7

Garums (cm)104

Galvas apkārtmērs (cm)52

Komentāri

Vecāku sūdzības

Saglabāt un turpināt >>

Sākums

Aktuālā vizīte

Iepriekšējo vizīšu rezultāti

Patronāža

Attīstības skrīninga rezultāti
dinamikā

Fiziskās attīstības dati dinamikā

Lomu deleģēšana

Vecāku kontaktinformācija

20 jautājumi

Pilnībā atbilst

Daļēji atbilst

Neatbilst

Slēdziens*

Komentārs

Kustības (lielā motorika)

Pārvietojas pa trepēm, turot rokā kādu priekšmetu

Aprēķinātais %
vērtējumam
"Pilnībā atbilst"

50 %

- ☐ Norma
☒ Daļēja norma
☐ Neatbilstība
normai

Bērns spēj brīvi
pārvietoties, kāpt pa
kāpnēm pārmaiņus, lec
uz vienas kājas, skrien,
saglabājot līdzsvaru.
Kustības koordinētas un
vecumam atbilstošas.

Precīzi met un ķer bumbu atrodoties kustībā

Atkārtoti koordinētu vingrinājumu virkni pēc parauga (piem., rokas uz sāniem,
augšā, lejā) lec uz vienas kājas, tad pāriet un lec uz otras kājas met kūleni

Var pie stieņa, turoties ar rokām, noturēt savu svaru vismaz 5 sek.

Dejo, atdarinot vienkāršas kustības, soļus

Kustības (sīkā motorika)

Zīmē apli, kvadrātu un krustu bez parauga no klucīšiem veido sarežģītas
celtnes var ar šķērēm griezt pa taisnu līniju

Aprēķinātais %
vērtējumam
"Pilnībā atbilst"

66.67 %

- ☐ Norma
☒ Daļēja norma
☐ Neatbilstība
normai

Sīkās motorikas prasmes
ir attīstītas atbilstoši
vecumam. Prasmes ar
roku veiklību un
koordināciju ir labā līmenī.
Ieteicams turpināt
attīstošas aktivitātes –
zīmēšanu, veidošanu ar
plastilīnu, rotaļas ar sīkām
detaljām.

Pareizs visu rakstāmriku satvēriens

Var uzrakstīt vairākus drukātos burtus, piem., A, B, M, K

Darbojas ar plastilīnu un veido vienkāršas formas, piem., lodi

Uzzīmē un tad izkrāso uzzīmētās lietas

Var apgērbties un noģērbties bez palīdzības

Valoda un runa

Runā ritmiski un plūstoši bez iestrēgšanas vai atkārtojumiem

Aprēķinātais %
vērtējumam
"Pilnībā atbilst"

50 %

- ☐ Norma
☒ Daļēja norma
☐ Neatbilstība
normai

Bērna valodas un runas
attīstība atbilst
vecumam daļēji.
Receptīvā valoda (valodas
saprātne) ir vecumam
atbilstoša vai tuvu tam.
Izteikšanās spēja attīstīta
daļēji – bērns lieto
vienkāršus vārdus vai īsus
teikumus, bet vārdu
krājums un teikumu
veidošana vēl nav pilnībā
attīstīta. Skaidrā runa vēl

Runā skaidri, visas skaņas izrunā pareizi pēc sīzeta attēla var izstāstīt notikumu

Atstāsta kāda stāsta vai piedzīvotā notikuma epizodes, ievērojot to secību

Lieto saliktus pakārtotus teikumus (piem.: "Kad tētis pārnāks mājās, tad mēs
ēdīsim vakariņas.")

INFORMĀCIJAS SISTĒMAS IEVIEŠANAS REZULTĀTI

I. kārtā

2026.g.
vidus

Līdz ar Bērnu agrīnās attīstības skrīninga digitalizāciju un ieviešanu:

- **Dinamikā analizējami konstatētie riski bērnu attīstībā**
- Iespēja noteikt izglītojamā speciālās vajadzības
- Izglītības iestādes automātiski saņem informāciju par bērnam nepieciešamo atbalstu izglītībā, kolīdz bērns ir uzņemts izglītības iestādē
- Informācijas aprīte starp veselības sektoru un izglītības sektoru var notikt digitāli

Vienuviet pieejama informācija par:

- Bērnam **veiktajām padziļinātām izpētēm attīstības traucējumu un speciālo vajadzību noteikšanai**
- Bērnam nodrošināmo atbalstu veselībā, izglītībā un sociālās rehabilitācijas jomā
- Atbilstoši individuālām vajadzībām saņemtiem pakalpojumiem veselībā, izglītībā un sociālās rehabilitācijas jomā
- Pieejamiem agrīna atbalsta pakalpojumu veidiem, to sniedzējiem un kontaktiem

II.kārtā

Standartizēta padziļināta novērtēšana

Mērķis:

- **Nodrošināt bērnu un pusaudžu vispusīgu un savlaicīgu attīstības padziļinātu novērtēšanu, kas seko pēc skrīninga**
- Uzlabot spēju identificēt **speciālās vajadzības izglītībā**, lai sniegtu bērnam nepieciešamo atbalstu, un **veselības aprūpes kvalitāti**, nodrošinot savlaicīgu traucējumu identificēšanu

Vajadzības:

- Latvijā ir akūta nepieciešamība pēc moderniem, standartizētiem un valīdiem padziļinātās novērtēšanas un diagnostikas instrumentiem profesionāļu ikdienas darbam.
- Nepieciešami instrumenti, kas:
 - ļauj padziļināti izvērtēt bērna attīstību **dažādos vecumposmos (0-18 gadi)**,
 - ļauj novērtēt **dažādas attīstības jomas**: kognitīvo funkcionēšanu (intelekta spējas), uzvedību, sociāli emocionālo attīstību, adaptāciju, mācību prasmes u.c.

Adaptējamie un standartizējamie padziļinātās novērtēšanas rīki

Agrīnais vecumposms:

- **Bayley-4** (Bayley-4: Beilija zīdaiņu un mazbērnu attīstības skalas, 4. izdevums
(*Bayley Scales of Infant and Toddler Development – 4th edition*))
 - Bērniem no 0 - 42 mēn
 - Vērtē kognitīvo, valodas, motoro attīstību, sociāli emocionālo prasmju attīstību un adaptīvo uzvedību.
 - Lieto sertificēti psihologi
- **Vineland-3** (Vainlenda adaptīvās uzvedības skalas, 3. izdevums
(*Vineland Adaptive Behavior Scales, Third Edition*))
 - Bērniem no 0 - 20 g.v.
 - Adaptīvas uzvedības, komunikācijas, autiska spektra un motorās koordinācijas traucējumu diagnostikai
 - Lieto sertificēti psihologi

Adaptējamie un standartizējamie padziļinātās novērtēšanas rīki

Agrīnais vecumposms:

- **PLS-5** (Pirmsskolas valodas skalas, 5.izdevums)
(The Preschool Language Scale–Fifth Edition)
 - Bērniem 0 - 7 g.v.
 - Auditīvā izpratne un ekspresīvo komunikācija
 - Lieto sertificēti psihologi, logopēdi un audiologopēdi

Vecumposms 5+:

- **IDS-2 tests** (Intelektu un attīstības novērtēšanas testa 2.izdevums):
 - Bērniem un jauniešiem 5 - 20 g.v.
 - Intelektu joma, motorika, kustību koordinācija, sociālemocionālā attīstība, mācīšanās grūtības
 - Lieto sertificēti psihologi

Rezultāti novērtēšanas instrumentu adaptēšanai, validēšanai un standartizācijai

- Latviešu valodā pieejami četri novērtēšanas instrumenti, kuri aptver visas attīstības jomas bērniem no 0 līdz 18 g.v.
- Iegūtas Latvijas bērnu populācijai atbilstoši normatīvie rādītāji
- Darbam ar instrumentiem **apmācīti vairāk kā 200 publiskā sektorā strādājoši speciālisti** – sertificēti psihologi, logopēdi, audiologopēdi, bērnu ergoterapeiti, neonatologi, pediatri, bērnu psihiatri
- Pieejami vairāk kā **30 stimulumateriālu komplekti** katram novērtēšanas instrumentam

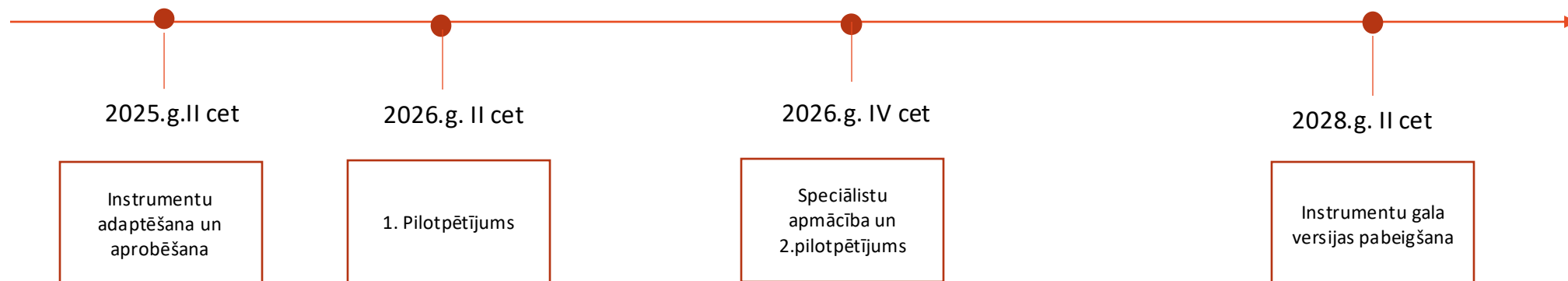

Padziļināto novērtēšanas instrumentu ieviešana

Adaptēšanu un standartizēšanu īsteno **Latvijas Universitāte** sadarbībā ar **Bērnu klīniskās universitātes slimnīcu**

Vadošo pētnieku komanda – Dr.psych. L. Hačatrijana, Dr.psych. S. Umbraško, Dr.psych. M. Raščevska, Dr.psych. I. Bite, Dr. paed. D. Nīmante, Mg.med. A.Vabale, Dr.med. Ņ.Bezborodovs, Dr. K.Rasnača

Laika grafiks – Instrumenti gatavi ieviešanai speciālistu praksēs 2028.gada 1.pusē

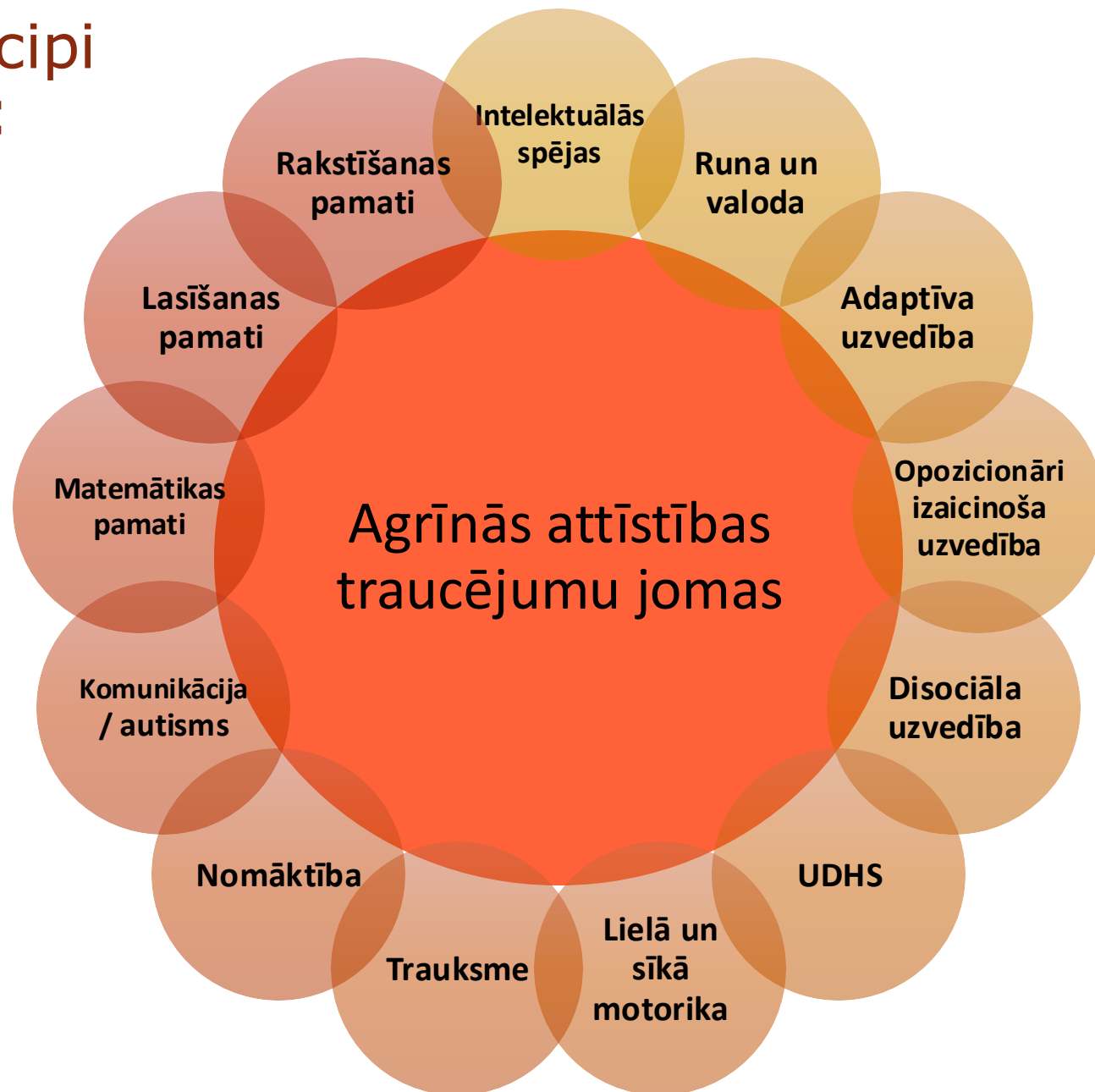

Agrīnā preventīvā
atbalsta sistēma
bērniem

Agrīnās intervences pakalpojumu klāsta paplašināšana

Agrīno intervenču atlases principi pakalpojumu klāsta pilnveidei:

- risina grūtības bērnu agrīnās attīstības **skrīninga** tvertajās **jomās** (21)
- prioritāte bērnu attīstības jomām, kurās Latvijā ir **lielākie deficīti** agrīno intervenču / atbalsta pakalpojumos
- ir pierādīts, ka intervence **ir valīda**, tā strādā un ir efektīva
- paredz atbilstošu **metodisko instrumentu** adaptāciju & ieviešanu Latvijā
- ir paredzētas **attīstības plānošanas** dokumentos

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

STOP 4-7 BĒRNIEM AR UZVEDĪBAS GRŪTĪBĀM 2020.-2024.gadā

Programmas mērķis mazināt bērnu vecumā no 4 līdz 7 gadiem problemātisko uzvedību, mācot vecākus un pedagogus izmantot pozitīvu audzināšanu.

Multimodāla pieeja – programmā, 10 nodarbību **ciklā tiek iesaistīts bērns, bērna vecāki un pedagogs**

- STOP 4-7 Latvijā no valsts budžeta tiek finansēta kopš 2020.gada
- Līdz 2024.gadam **STOP 4-7 īstenošanā iesaistījušās 32 pašvaldības**, izveidotas 33 agrinās intervences komandas
- 2024.gada beigās aktīvas 25 agrinās intervences komandas
- Apmācīti vairāk nekā 300 speciālisti
- Kopš 2020.gada īstenotas 138 intervences grupas, **atbalstu sniedzot 1498 bērniem** un viņu ģimenēm:
 - 2020.gadā – 15 intervences grupas (165 bērni)
 - 2021.gadā – 22 intervences grupas (242 bērni)
 - 2022.gadā – 48 intervences grupas (475 bērni)
 - 2023.gadā – 36 intervences grupas (396 bērni)
 - 2024.gadā – 20 intervences grupas (220 bērni)

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

STOP 4-7 BĒRNIEM AR UZVEDĪBAS GRŪTĪBĀM 2025.-2029.gadā

- Atbalsta intensificēšana STOP 4-7 īstenošanai, piesaistot papildus finansējumu no ES fondu līdzekļiem
- Plānots nodrošināt **35 STOP 4-7 komandu darbu ik gadu**
- **Šobrīd izveidotas un darbojas 38 komandas**
- Līdz 2029. gadam atbalsts uzvedības grūtību gadījumā **2 200 bērniem jeb 440 bērniem ik gadu**
- Katra STOP 4-7 komanda nodrošina vismaz vienu intervences grupu ik gadu

STOP 4-7 KOMANDAS 2020-2025

2020

Rīga-1
Aizkraukle
Alūksne
Baldone
Daugavpils
Dobele
Gulbene
Ikšķile
Iecava
Jēkabpils-1
Liepāja
Ogre
Rēzekne-1
Stopiņi
Tukums
Ventspils

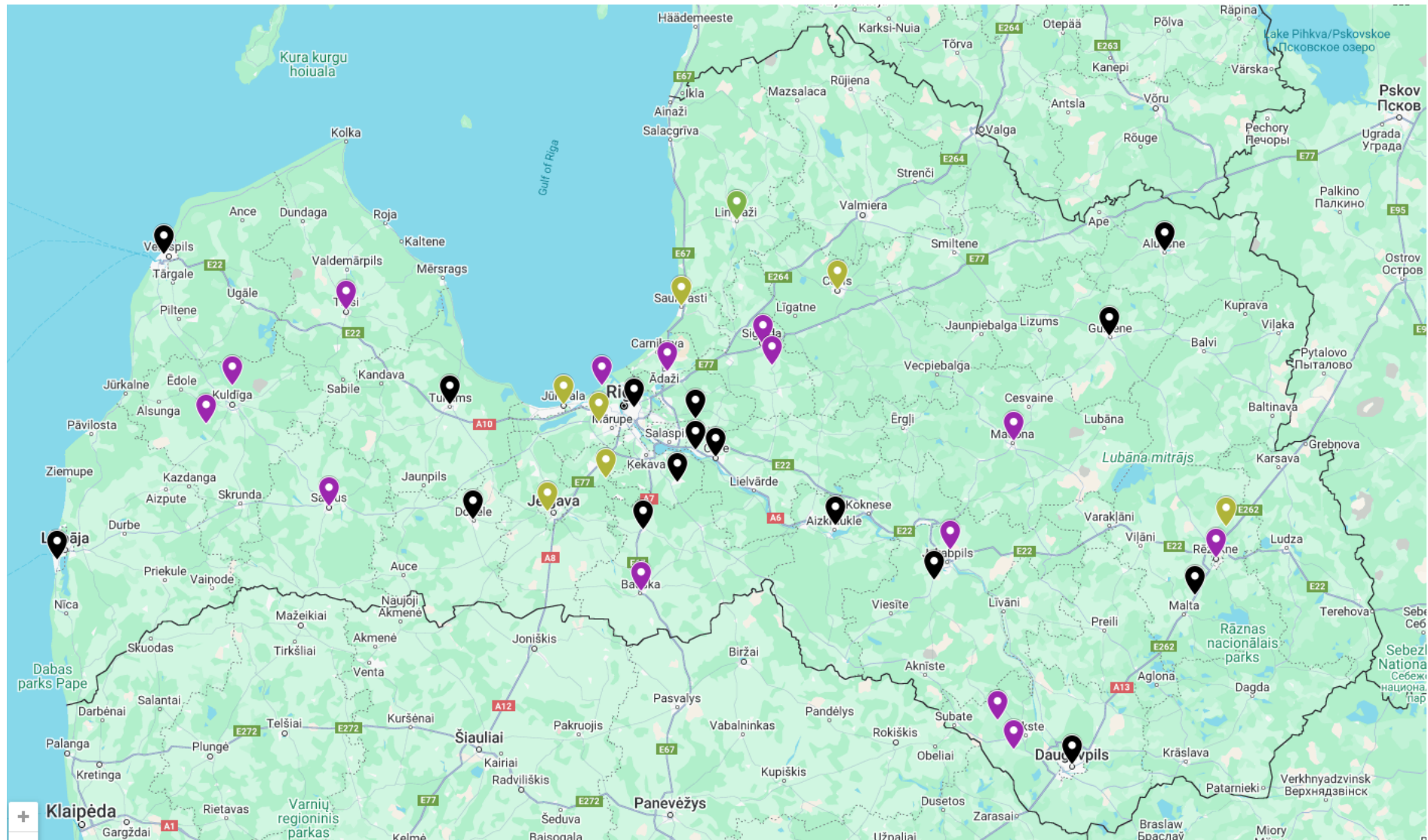
2022

Rīga-2
Augšdaugava-1
Augšdaugava-2
Ādaži
Bauska
Jēkabpils-2
Kuldīga-1
Kuldīga-2
Madona
Rēzekne-2
Saldus
Sigulda-1
Sigulda-2
Talsi

2025

Rīga-3
Cēsis
Jelgava
Jūrmala
Ķekava
Limbaži
Saulkrasti
Vēremi

STOP 4-7 KOMANDU TĪKLS

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

***‘NEW FOREST PARENTING’* PROGRAMMA BĒRNIEM AR UDHT**

- Pierādījumos balstīta programma bērniem ar UDHT vai uzvedības traucējumiem
- Attīstīta Lielbritānijā, izmantota arī citās Eiropas valstīs.
- Aptver vecākus 3–11 g.v. bērniem, strādā arī ar pedagogiem
- Paredz 1-1,5 h nedēļā individuālu darbu 8 nedēļu garumā
- Ietver vides strukturēšanu, emociju treniņu, uzmanības treniņu
- Atbalsts būtu nepieciešams apm. 8% visu bērnu

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

‘NEW FOREST PARENTING’ PROGRAMMA - IEVIEŠANAS PLĀNS

1. Pilotprojekts (2025–2027):

- Aprobēta metodika
- Apmācīti 15, bet vēlāk vēl 45 speciālisti (NFPP licencēta metodika)
- Nodrošinātas supervīzijas speciālistiem
- Katrs speciālists – psihologs strādā ne vairāk kā ar 12 ģimenēm
- Vecākiem – 8 strukturētas sesijas un vismaz viena mājas vizīte

2. Izvērtēšana un paplašināšana (2027+):

- Mērķis – pieejamība visās pašvaldībās.

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

‘COOL KIDS’ BĒRNIEM AR TRAUKSMI

- Cool Kids – zinātniski pamatota, uz KBT balstīta programma
- Samazina trauksmi bērniem no 3 g.v.
- Lietota vairāk nekā 20 valstīs – Austrālija, Zviedrija, Vācija u.c.
- Balstīta uz 20+ gadu pētījumiem un praksi
- Paredz 6 nodarbību sesijas vecākiem individuāli vai grupās
- Atbalsts būtu nepieciešams apm. 5% visu bērnu un viņu vecāku

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

‘COOL KIDS’ BĒRNIEM AR TRAUKSMI – IEVIEŠANAS PLĀNS

- Šogad uzsākta programmas adaptēšana un pilotēšana
- Sadarbība ar psihologiem, kuri apguvuši KBT pamatus
- Papildu apmācība ar Austrālijas ekspertu atbalstu
- Rezultātu izvērtēšana un paplašināšana (2027+).

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

Valodas un runas un
verbālās izpratnes joma

1,5 g.- 3 g.

Valodas un runas un
verbālās izpratnes joma

4 g. - 6 g.

Vizuālās uztveres,
motoriskās koordinācijas
un praktisko prasmju
joma

1,5 g.- 3 g.

Vizuālās uztveres un
spriešanas, motoriskās
koordinācijas un
praktisko prasmju joma

4 g. - 6 g.

Dalle image

Dalle image

Matemātikas, lasīšanas,
rakstīšanas sākotnējo
prasmju joma

4 g. - 6 g.

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

‘NURSE - FAMILY PARTNERSHIP’ PROGRAMMA AUGSTA SOCIĀLA RISKĀ GRŪTNIECĒM

- Starptautiski atzīta, pierādījumos balstīta programma
- Mērķa grupa – augsta riska mammas un viņu bērni no grūtniecības līdz bērna 2 gadu vecumam
- Māsas/vecmātes regulāri apmeklē mammas mājās, sniedzot individualizētu atbalstu
- 40+ gadu pētījumi ASV, Austrālijā, Lielbritānijā un citās valstīs pierāda ievērojamu efektivitāti

Galvenie mērķi:

- Veicināt bērnu veselību un attīstību
- Stiprināt ģimenes ekonomisko pašpietiekamību
- Uzlabot bērnu iekļaušanu izglītības vidē
- Sekmēt sadarbību ar pedagogiem

AGRĪNA ATBALSTA PAKALPOJUMU KLĀSTA PAPLAŠINĀŠANA

***‘NURSE - FAMILY PARTNERSHIP’* PROGRAMMA - IEVIEŠANAS PLĀNS**

1. Pilotprojekts izvēlētās pašvaldībās
2. Māsu/vecmāšu apmācība, nodrošina starptautiski eksperti
3. Programmas adaptēšana un aprobācija
4. Rezultātu izvērtēšana un programmas pakāpeniska paplašināšana visā valstī

Nākamie soļi:

- Starpnozaru darba grupas izveide programmas adaptēšanai
- Izpētes vizītes uz valstīm, kur programma veiksmīgi darbojas
- Ieviešanas plāna precizēšana, definējot nepieciešamos resursus un izpildes termiņus

Valsts kanceleja

Ar atbildību par Latvijas nākotni!

Paldies!